

COLOCVIUL „PROTECȚIA MONUMENTELOR ȘI PATRIMONIULUI LOR ARTISTIC ÎMPOTRIVA DELICTELOR ȘI DISTRUGERILOR VOLUNTARE”

Anvers, 3-6 noiembrie, 1992

Colocviul organizat de Consiliul Europei la Anvers-Belgia pe tema protecției monumentelor și a patrimoniului lor artistic împotriva delictelor și distrugerilor voluntare a avut loc între 3-6 nov. 1992, în ambianța oferită de complexul fostului spital medieval Elzemed, restaurat și amenajat ca centru social-cultural de către Fundația regelui Baudouin. Au participat cca. 100 de persoane, din 15 state europene, în majoritate specialiști în protecția și conservarea patrimoniului, reprezentanți ai producătorilor de materiale și tehnologii utilizate contra incendiilor, furtului și vandalismelor, precum și ai altor profesii legate de prevenirea acestui tip de delict.

Constatarea că riscurile datorate fenomenelor naturale și acțiunii zilnice a agenților atmosferici sunt mai puțin dăunătoare monumentelor decât actele datorate acțiunii distructive a oamenilor (intervenții abuzive, neglijență furturi, vandalisme – ce vizează în special patrimoniul mobil al monumentelor) e un fapt general admis.

Colocviul și-a propus o dezbateră asupra măsurilor concrete cerute de

protecția legală a monumentelor istorice și a patrimoniului artistic conținut, respectiv a cadrului juridic ce vizează împiedicarea distrugerii, periclitării și vătămării bunurilor culturale, precum și mijloacele tehnice avute în vedere în special în asigurarea securității monumentelor și protecției patrimoniului mobil contra furturilor, vandalismelor și incendiilor, pentru realizarea eficacității acestora prin prisma posibilităților oferite de evoluția recentă a tehnologiilor avansate.

Principalele categorii tematice ce au făcut obiectul comunicărilor și discuțiilor purtate au fost:

- Implicațiile de ordin social, tehnic și juridic ale responsabilităților privind protecția bunurilor culturale prin mijloace organizatorice, structurale sau tehnice.

- Mijloace de asanare a traficului ilicit în comerțul internațional de artă.

- Cooperarea internațională în problema prevenirii infracțiunilor vizând bunurile culturale.

- Situația specifică creată în țările Europei de Est.

- Asigurarea patrimoniului față de diferite categorii de factori distructivi.

- Protecția contra incendiului; operațiuni de salvare după incendiu.

- Mijloace tehnice de prevenire și protecție a bunurilor culturale.

Situația (considerată ca optimă) de menținere a obiectelor de patrimoniu mobil în cadrul lor de organizare impune inventarierea tuturor acestor obiecte, în baza datelor centralizate putând fi urmărite și obiectele dispărute. Această activitate se face cu îmbogățirea mijloacelor tehnice ce contribuie la asigurarea bunurilor culturale.

În încheierea Colocviului, în baza analizei multidisciplinare a problemelor ridicate de tematica dezbătută, s-au redactat recomandările ce vor fi transmise Convenției Culturale Europene, cu accent pe necesitatea promovării studiului interdisciplinar destinat inventarierii posibilităților de distrugere și evaluării prevenirii riscurilor, după un model global, incluzând toate mijloacele umane, fizice, electronice.

MARINA ILIESCU

„BURG ȘI MODERNITATE”

Bistrița, 26-27 noiembrie, 1992

În perioada 26-27 noiembrie 1992 s-au desfășurat în orașul Bistrița, județul Bistrița-Năsăud, lucrările colocviului „Burg și modernitate”, manifestare ce a prilejuit o așteptată întâlnire între specialiști și administrația locală, pe de o parte, și între specialiștii din cadrul D.M.A.S.I. și din Comisia Zonală Transilvania Est, pe de altă parte.

În deschiderea colocviului a avut loc, sub egida „Comunicări proiecte, abordări”, o dezbateră privind șansele și soluțiile abordabile pentru revitalizarea centrului istoric bistrițean și reintegrarea sa în existența social-economică a orașului. De la o prezentare teoretică a noțiunii de centru istoric și a modului în care se

poate reglementa integritatea, dar și viața unei astfel de zone rezervate, s-a trecut la analiza situației concrete de la Bistrița. Dl. Florin Iliescu (R.A.G.C.) a subliniat faptul că, pe plan local, dorința de a găsi o rezolvare arhitectonică unitară pentru centrul istoric este anterioară anului 1989 și s-au elaborat deja proiecte (parțiale) în acest sens, dar nu au existat niciodată mijloacele materiale necesare pentru intervenții extinse. De fapt, în ultimii 50 de ani aproape că nu s-a investit nimic în zona veche a orașului, ceea ce a determinat o acumulare de probleme; în prezent, aceste probleme trebuie sistematizate, iar rezolvarea lor programată în timp, ținând cont de priorități – desigur în limita fondurilor

disponibile. Dl. Victor Michiu, arhitectul șef al Consiliului Județean, a arătat că, în general, aceste priorități se cunosc (infrastructura, pavajele, fațadele etc.), dar din punct de vedere material șansele trecerii la acțiune sunt limitate, Prefectura neavând la dispoziție fonduri pentru cultură(!). Șeful serviciului urbanism, dl. I. Marica, ne-a oferit spre finalul discuției câteva vești – în sfârșit! – bune. Am aflat astfel că Primăria, RENEL, RAGC-ul și Poșta au luat inițiativa de a finanța un program de ridicare topografică și de introducere în calculator a tuturor utilităților – ceea ce va permite nu numai cunoașterea detaliilor, dar și coordonarea permanentă a acțiunilor celor patru instituții menționate. S-au inițiat și

câteva acțiuni foarte importante, cum ar fi: oprirea circulației în centrul istoric prin devierea drumului european; modificarea sistemului de canalizare; introducerea gazului metan; eliberarea unor imobile de pe strada Liviu Rebreanu și introducerea lor în reparații capitale.

Desigur că, în momentul acesta, se poate vorbi mai mult de intenții decât de realizări propriu-zise. Însă, începutul fiind oarecum făcut, ediliilor Bistriței par a fi optimiști în ceea ce privește viitorul orașului vechi. Cât despre prezent, am adăuga noi, el se arată oricum sub haina tristă a neglijenței și semiabandonului; în plus, trecând peste legislația existentă, în zona de rezervație arhitecturală se mai și construiește – cuburi de beton care ignoră orice tradiție și orice respect pentru ambiant...

Expoziția „Bistrița – imagine și document”, vernisată în prima zi a colocviului, a fost concepută ca o invitație, la meditare asupra destinului acestui oraș. Propunându-și reconstituirea, prin imagini și documente, a farmecului burgului medieval, expoziția demonstrează că un oraș înseamnă o anumită culoare în istoria unei zone și, uneori, a unei națiuni – iar această culoare se răsfrânge adesea în oamenii care-l locuiesc. Pentru regăsirea și întregirea identității bistrițenilor, este necesar ca ei să devină din populație cetățeni ai orașului, să capete sau să recapete conștiința că locul acesta este impregnat de o istorie aparte. Valoarea de ansamblu a burgului se descrie din ritmurile sale interioare, dintr-o anumită alternanță între gol și plin, dintr-o anumită culoare predominantă sau o anumită tramă

stradală. Aceste detalii”, adesea ignorate, trebuie cunoscute în evoluția lor pentru ca astfel să pătrundă în conștiința comună și să ducă la renașterea respectului și admirației față de ceea ce s-a mai păstrat. Deci o invitație care, sintetizând datele și îndemnul sale, se transformă pe nesimțite într-un adevărat apel, după cum de altfel au subliniat, în emoționantele cuvinte de deschidere, dl. Corneliu Gaiu, director al Muzeului Județean și d-na Gabriela Rădulescu, arheolog la aceeași instituție.

Expoziția a reunit o serie de planuri de arhivă, care marchează evoluția orașului și a fortificațiilor sale într-o primă etapă, între 1175 și 1350, și apoi, la intervale cronologice mai largi, până la sfârșitul evului mediu târziu. Sunt expuse și vechi imagini (xilografuri, fotografii) care redau orașul într-o perspectivă ce astăzi nu mai există. Documentele prezentate, provenite integral din arhiva orașului, descriu evoluția statutului politic al Bistriței, drepturile și libertățile de care a beneficiat în diferite perioade istorice, relațiile strategice și economice cu Moldova etc. Nu trebuie uitat nici fondul de carte expus – publicații din secolele XVII–XX, provenite în mare parte din colecția fostului Liceu Evanghelic.

Pentru viața culturală a orașului, expoziția deschisă la Muzeul Județean apare ca o manifestare deosebită, prin materialele selecționate și, nu în ultimul rând, prin modul de expunere. Totodată se reflectă aici o preocupare ce o dorim materializată în mod concret de aceia care, acum, se constituie în factori de decizie la nivel local.

Întâlnirea de la Bistrița a prilejuit totodată organizarea unei ședințe a Comisiei Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice pentru Transilvania Est; cu toată participarea redusă din partea membrilor Comisiei, au fost abordate o serie de probleme precum: stabilirea competențelor de avizare pentru categorii de monumente, respectiv de lucrări, fixarea unei grile care să limiteze competența de proiectare etc.

În ultima zi a colocviului discuțiile au fost continuate pe teren; s-au vizitat șantierul de restaurare de la Biserica Evanghelică din Târbuiu (monument din secolul XVI), precum și o serie de clădiri din Bistrița. Reprezentanții D.M.A.S.I. (arh. M. Iliescu și arhg. D. Marcu) au efectuat de asemenea o deplasare la Rodna, deplasare cauzată de intențiile comunității baptiste din localitate de a-și construi o clădire de cult în apropierea monumentului istoric „Ruinele Mănăstirii Dominicane”. A fost un prilej pentru a îmbogăți lista monumentelor istorice din acest sat, care, deși nu păstrează aproape nimic din înfloritoarea localitate medievală ce a fost, deține încă un important fond arhitectural din secolele XVIII–XIX.

Rezumând, cele două zile ale colocviului de la Bistrița s-au dovedit extrem de folositoare, atât pentru gazde cât și pentru invitați; este, fără îndoială, marele merit al inițiatorilor și organizatorilor – Muzeul Județean Bistrița, de a fi știut să aducă în atenție acele probleme asupra cărora este într-adevăr momentul să ne concentrăm acum.

DANA MARCU